

Fagkonsulentens nyhedsbrev nr. 6

November 2010

Skriftlig prøve 2010

Bedømmelsesvejledninger (rettevejledninger) for de to ordinære opgaver i 2010 har i en periode ligget på fagkonsulentens side på emu'en, men er efter lærerønske fjernet herfra. I stedet blev de lige inden efterårsferien sendt til alle skoler/rektorer med anmodning om at sende det videre til lærerne i samfundsfag.

I sidste nummer af Samfundsfagsnyt omtalte jeg den skriftlige prøve 2010, og jeg har i "Råd og vink 2010 om skriftlig studentereksamen" tilføjet:

"I sæt 1 optrådte for første gang opgavetypen *opstil en model*:

"1c. Opstil en model, der indeholder de faktorer, der er afgørende for, hvordan den enkelte vælger stemmer ved et folketingsvalg. I modellen må der maksimalt indgå fem faktorer. Modellen skal understøttes af faglige begrundelser."

Kravene til opgavetypen er beskrevet i "Opgavetyper og kvalitetskriterier til skriftlig prøve i samfundsfag". Desuden er det i Vejledning for Samfundsfag A juli 2010 vist hvordan man i Word kan opstille en model med kasser/tekstboks og pile. Der var store forskelle i elevernes evne til at opstille en model, og der er derfor grund til at træne eleverne i, hvad der menes med at opstille en model.

I sæt 2 indeholdt opgaven med krav om *beregninger* absolutte tal for beskæftigede, arbejdsløse, uden for arbejdsstyrken og i alt for 16-64-årige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i 1998, 2003 og 2008. Opgaven gav mulighed for mange slags beregninger: Indekstal, procentvis andel, procentvis stigning og beregning af tal for faglige begreber som arbejdsløshed, erhvervsfrekvens og beskæftigelsesfrekvens. Der var ikke mange, der beregnede tal for de faglige begreber, men det var positivt, at de øvrige beregningstyper alle blev brugt til at tydeliggøre udviklingen. Det er tydeligt, at eleverne nu lærer at foretage beregningerne rigtigt og anvende resultaterne relevant.

I sæt 2 optrådte argumentationsopgavetypen i den variant, at man skulle *argumentere for*: "1b. Argumentér ud fra idealistisk teori for Erik Boels syn på EU's mulige udvidelse med Tyrkiet"

Det viste sig at være lidt sværere at argumentere for end at argumentere imod. Men det fungerede fortsat godt med, at der var krav til hvilken teori, der skulle argumenteres ud fra."

Rettelse

Alle skoler har modtaget it-opgaven "Risikosamfund" august 2010. I tabel 1 til spørgsmål 1c skal "CO₂-udledning i mio. tons" ændres til "CO₂-udledning i 1000 tons"

Eleverne studieforberevende skrivekompetencer

Det nye bilag 4 til stx-bekendtgørelsen handler om elevernes studieforberevende skrivekompetencer. Hvert fag skal bidrage hertil, og der står i læreplanerne, at "*samfundsfag bidrager med faglig formidling på fagets taksonomiske niveauer (fagets opgavetyper) og dermed anvendelse af begreber, teori, empiri og metode i et præcist og nuanceret sprog.*"

I **figur 1** nedenfor kan man se de studieforberevende skrivekompetencer ifølge bilag 4, og et *forslag* til hvordan samfundsfag kan bidrage hertil. Man kan bruge forslaget som udgangspunkt, når man på skolerne skal lave en samlet plan for samarbejdet mellem fagene. Man er naturligvis velkommen til at udvikle bedre og mere detaljerede bud på, hvordan samfundsfag kan bidrage til skolens plan for elevernes studieforberevende skrivekompetencer.

Figur 1	
Stx-bkg bilag 4:	Forslag til tilgang i samfundsfag:
Genrebevidsthed	Bevidsthed om opgavetyper og kvalitetskriterier
Sproglig korrekthed	Præcist og nuanceret sprog. Korrekt brug af begreber mm
Disposition	Strukturere ud fra opgavetype. Stilladsering.
Argumentation	Faglig argumentation ud fra viden, begreber og teori.
Anvendelse af citater, figurer, illustrationer m.v.	Fokuseret træning i projekter, synopses, AT, SRO og SRP. Undersøgelse, opstil/anvend model, skemaer til sammenligning og diskussion. Udarbejdelse og anvendelse af figurer.
Præsentationer	Fremlæggelse af powerpoint og synopsis
Relevante henvisninger, noter og litteraturliste	Fokuseret træning i projekter, synopses, AT, SRO og SRP.

SRP

Når man bedømmer studieretningsprojekter, skal man naturligvis gøre det ud fra de faglige mål for SRP. Hvis en elev klager over sin karakter, og man af rektor bliver bedt om skriftligt at udtale sig om klagen, skal man huske dels at forholde sig til elevens klagepunkter, og dels at begrunde sin karakter eksplicit ud fra de faglige mål for SRP.

It-forsøg

It-forsøget er blevet evalueret af følgegruppen. Deres konklusion om samfundsfag er:

”Det er følgegruppens opfattelse, at den nye eksamensform er velegnet til at evaluere elevernes opnåelse af samfundsfags faglige mål. Denne eksamensform giver mulighed for at evaluere elevernes evne til at bearbejde statistisk materiale med brug af regneark, målrettet finde relevant materiale på nettet og anvende klip fra elektroniske medier f. eks. i en diskussion. Følgegruppen anbefaler derfor, at forsøgets eksamensform gøres til standard.”

Hele rapporten ligger på www.uvm.dk.

Til maj 2011 vil mange hold gå til prøve på samme vilkår som i it-forsøget, dvs. hvor opgaven udleveres digitalt, og eleverne har

mulighed for at bruge nettet. Hold, der har tilmeldt sig disse vilkår, har fået tilsendt klassesæt af skriftlig prøve maj og august 2010. Alle skoler har fået de to sæt og tidligere it-sæt i et eksemplar.

Der vil forhåbentlig snart blive skrevet ud til skolerne om mulighed for at gå til prøve på it-vilkår for de nuværende 2.g'ere og 1.g'ere.

Innovativ undervisning

Uddannelse er som bekendt en vigtig faktor for Danmarks produktivitet og konkurrenceevne. Det er også velkendt, at der her er plads til forbedringer. Et forslag til at fremme elevernes kompetencer i den globale konkurrence er at forsøge sig med innovativ undervisning. Innovation forstås her som konkretisering af en ny idé, så den kan blive til glæde for andre, dvs. for mennesker uden for klasserummet som fx elever i 9. klasse eller en organisation.

Der foregår forsøg med innovativ undervisning på en række skoler, som man fx kan se på www.innogym.dk.

Forsøgene tager udgangspunkt i bogen *Irmelin Funch Jensen og Ebbe Kroman-Andersen: KIE-modellen – innovativ undervisning i gymnasierne*. Erhvervsskolernes Forlag 2009.

Hvis vi kan fremme elevernes innovative kompetencer, kan det både styrke elevernes handle- og studiekompetence og fremme innovationen i organisationer og virksomheder. Det kan desuden styrke elevernes motivation i timerne. Hvis eleverne fx skal fremlægge en præsentation om integration for 9.klasseelever, forældre eller mennesker i lokalområdet, vil elevernes ansvarlighed formentlig skærpes sammenlignet med en fremlæggelse i klassen. På fagkonsulentens side på emu'en kan man se en præsentation med eksempler og ideer til innovativ undervisning i samfundsfag.

Kurser og konferencer

17/11. Regionsmøde. Odder Gymnasium.

14/12. Skriftlighed. Nyborg. Resultat af udviklingskursus.

26/1 Høje-Taastrup og 3/2 Fredericia.
Lære beregninger, diagrammer, lineær regression og χ^2 -test i regneark.
Se omtale på fagkonsulentens side.

10/2. Regionsmøde. Aalborg Katedralskole

I foråret 2011 vil der være udviklingskurser om Diskursanalyse og Aktiverende pædagogik i samfundsfag. Det vil føre frem til kurser herom og materiale på emu'en.

Hold selv øje med kurser på www.fals.info.

15.11.2010

Bent Fischer-Nielsen